

Tehniskā specifikācija un darba uzdevums

profesionālās izglītības kampaņai “Prakšu alianse” darba vidē balstītu mācību popularizēšanai

1. Vispārīgā informācija

LR Izglītības un zinātnes ministrija (turpmāk – IZM) un Latvijas darba devēju konfederācija (turpmāk – LDDK) Eiropas Savienības Erasmus+ programmas projekta “Valsts pārvaldes institūciju atbalsts mācekļībai: darba vidē balstītu mācību īstenošana Latvijā, Lietuvā un Igaunijā”, granta līgums Nr. 2014-3566/001-001 (turpmāk – WBL¹ Balt projekts) ietvaros² plāno īstenot informatīvu sociālo profesionālās izglītības popularizēšanas kampaņu. Kampaņas koncepcija saturiski paredz īpaši akcentēt darba vidē balstītas (turpmāk – DVB) mācības kā profesionālās izglītības ieguves formu, kurā audzēknis praktiskās iemaņas un zinības vismaz pusi no mācību laika apgūst reālā darba vidē uzņēmumā, bet teorētiskās zināšanas - profesionālās izglītības iestādē.

Darba vidē balstītas mācības, kas kā pilotprojekts 2013./2014.mācību gadā uzsāktas sešās profesionālās izglītības iestādēs, sadarbojoties ar 29 darba devēju uzņēmumiem, ir guvušas gan starptautisku atzinību, gan veicinājušas lielāku audzēkņu interesi par profesionālo izglītību 2014./2015.mācību gadā darba vidē balstītu mācību īstenošanā iesaistījās jau 15 profesionālās izglītības iestādes, sadarbojoties ar 200 darba devējiem, un šis skaits aizvien turpina pieaugt.

DVB mācību forma Eiropas Savienībā tiek atzīta par vienu no labākajiem veidiem, kā motivēt audzēkni iesaistīties profesionālajā izglītībā, veicināt jauniešu nodarbinātību un nodrošināt izglītības atbilstību darba tirgus prasībām. Veiksmīga DVB mācību ieviešana ir tieši atkarīga no uzņēmēju vēlmes iesaistīties šādā mācību modelī, kur ieguvēji būs gan darba devēji, kuriem būs darbam konkrētā uzņēmumā apmācīti darbinieki, gan nozares kopumā, kam būs nodrošināts kvalificēts darbaspēks ilgtermiņā.

WBL Balt projekta ietvaros 2015.gada 22.jūnijā trīs Baltijas valstu par profesionālo izglītību atbildīgie ministri (turpmāk – ministri) parakstīja vienošanos par Baltijas Aliansi mācekļībai un darba vidē balstītām mācībām (*Declaration of Intent on the Baltic Alliance of Apprenticeships and Work Based Learning*) (turpmāk – Vienošanās par alianši, kurā ministri apņēmas veicināt DVB mācību prestižu, apmainīties ar labo praksi DVB mācību jomā, turpināt apspriest DVB mācību kvalitātes pilnveides aspektus, veicināt kopīgu pasākumu un projektu organizēšanu, lai popularizētu DVB mācības, kā arī rosināt ciešāku sadarbību starp profesionālās izglītības iestādēm un darba devējiem, lai jauniešiem piedāvātu kvalitatīvas DVB mācību iespējas. Lai sasniegtu WBL Balt projekta mērķus un izpildītu Vienošanās par

¹ Work Based Learning

² Šā projekta mērķis ir veicināt nacionālās profesionālās izglītības reformas Baltijā, kā arī Baltijas valstu sadarbību profesionālajā izglītībā. <http://www.izm.gov.lv/lv/eiropas-savieniba/erasmus-2014-2020/valsts-parvaldes-instituciju-atbalsts-maceklibai-darba-vide-balstitu-macibu-istenosana-latvija-lietuva-un-igaunija>

aliansi izteikto Latvijas apņemšanos popularizēt DVB mācības, IZM sadarbībā ar LDDK īsteno informatīvu izglītojošu profesionālās izglītības kampaņu darba vidē balstītu mācību organizēšanai “Prakšu alianse”.

Sākotnējās konceptuālās pieejas tika izvērtētas IZM informatīvajā ziņojumā “Informatīvais ziņojums “Par darba vidē balstītu mācību īstenošanas iespējām Latvijas profesionālās izglītības attīstības kontekstā”³.

Latvijas Nacionālais attīstības plāna 2014. – 2020. gadam (apstiprināts ar Saeimas 2012.gada 20.decembra lēmumu) (turpmāk – NAP2020) 296.uzdevumu - Nepieciešamo profesionālo izglītības programmu noteikšana un izstrāde atbilstoši veiktajai un plānotajai nozaru izpētei un noteiktajām pamatprofesijām un kvalifikācijām, nepieciešamo profesiju standartu un programmu noteikšana un izstrāde, iekļaujot mācību programmā profesionālās izglītības prakses vietas sadarbībā ar nozaru uzņēmējiem;

Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam (apstiprinātas ar Saeimas 2014.gada 22.maija lēmumu „Par Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.-2020.gadam apstiprināšanu”) rīcības virziena 1.1. „Uz zināšanu sabiedrībā pieprasītām kompetencēm orientēta, radošumu, inovāciju un veselīga dzīves veida veicinoša izglītības satura pilnveide” ietvaros īstenojamais mērķis: Nodrošināts atbalsts darba vidē balstītu mācību un prakse balstītu mācību attīstībai profesionālajā izglītībā;

Deklarācijas par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību 115.uzdevumu un Valdības rīcības plāna Deklarācijas par Māra Kučinska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai 115.1 pasākumu: “Paplašināsim darba vidē balstītu mācību ieviešanu profesionālajā izglītībā, tai skaitā motivējošu mehānismu izstrādi un ieviešanu, lai nodrošinātu darba devēju aktīvu līdzdalību.”

Kā liecina Eiropas Komisijas līdzfinansētā LDDK 2015. gadā veiktā pētījuma („Par prakšu pieejamību un kvalitāti Latvijā”⁴ rezultāti, tikai trešdaļa no Latvijas uzņēmumiem tuvākā gada laikā vēlētos vai drīzāk vēlētos uzņemt praktikantus. Savukārt 60 % uzņēmumu, kas pēdējo piecu gadu laikā ir nodrošinājuši prakses vietas, būtu ieinteresēti to darīt atkārtoti.

Savukārt jau minētā ES Erasmus+ programmas projekta ietvaros DVB Balt projektā iesaistītās institūcijas veica pētījumu “Darba vidē balstītu mācību īstenošana profesionālās izglītības attīstībai Latvijā”⁵. Pētījums identificēja problēmu, kas liecina par nepilnīgu pašu izglītības iestāžu izpratni par DVB mācību procesa būtību.

Šodien profesionālo izglītību ir iespējams apgūt 17 modernos profesionālās izglītības kompetences centros (turpmāk – PIKC).

Izglītības saikni ar darba devējiem stiprina arī 2015.gada maijā pieņemtie grozījumi Profesionālās izglītības likumā⁶, kas paredzēja izveidot nozaru ekspertu padomes un konventus ciešākai nozaru pārstāvju iesaistei profesionālajā izglītībā un profesionālās izglītības iestāžu pārvaldībā, lai veicinātu profesionālās izglītības atbilstību darba tirgus prasībām. Tāpat grozījumi paredzēja arī jaunu profesionālās izglītības ieguves formu – darba vidē balstītas mācības. Šā gada jūlijā Ministru kabinetā (turpmāk – MK) pieņemti arī divi MK noteikumi, kas regulē šīs mācību formas organizēšanu: MK noteikumi “Kārtība, kādā organizē un īsteno darba vidē balstītas mācības”⁷ un darbības programmas “Izaugsme un

³ Pieejams <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40319533&mode=mk&date=2014-08-12>

⁴ Pieejams http://www.lddk.lv/wp-content/uploads/2015/06/LDDK_VET4E_Petijums_prakses.pdf

⁵ Pieejams http://www.lddk.lv/wp-content/uploads/2016/07/petijums_dvbmacibu_istenosana_latvija_2015.pdf

⁶ Pieejami <http://likumi.lv/ta/id/273942-grozijumi-profionalas-izglitibas-likuma>

⁷ <http://likumi.lv/ta/id/283680-kartiba-kada-organize-un-isteno-darba-vide-balstitas-macibas>

nodarbinātība” 8.5.1. specifiskā atbalsta mērķa “Palielināt kvalificētu profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu skaitu pēc to dalības darba vidē balstītās mācībās vai mācību praksē uzņēmumā” īstenošanas noteikumi (šī projekta ietvaros, sākot ar 2017.gadu, būs pieejams atbalsts uzņēmumiem prakšu un darba vidē balstītu mācību īstenošanai⁸).

Profesionālās izglītības pilnveidi sekmējusi arī sadarbība ar Vācijas Federatīvo Republiku, kas profesionālās izglītības jomā aizsākās jau 2010. gadā. Apliecinot profesionālās izglītības nozīmi valstu sociāli ekonomiskajā attīstībā, 2012. gada decembrī Berlīnē tika parakstīts Memorands par sadarbību profesionālajā izglītībā Eiropā, bet 2013. gada jūlijā - Deklarācija par Latvijas un Vācijas sadarbību profesionālajā izglītībā, kas Latvijai ļauj pilnvērtīgāk izmantot Vācijas pieredzi.

Savukārt 2014.gada septembrī Vintertūrā parakstītais Memorands starp Latviju un Šveici, paplašina profesionālās izglītības pilnveidošanas iespēju izmantojot starptautisko pieredzi.

Viens no galvenajiem Latvijas partneriem izglītības un darba tirgus tuvināšanā kopš 2015.gada ir arī Starptautiskā Darba organizācija, kura nodrošina augsta līmeņa sociālo dialogu globālā mērogā, veicinot DVB mācību ieviešanu Latvijā un piedāvājot praktiskus pasākumus uzņēmēju ieinteresēšanai/ motivēšanai iesaistīties DVB mācībās.

Karjeras portālā www.prakse.lv, kas izveidots, lai jauniešiem palīdzētu atrast prakses vietas, bet darba devējiem - praktikantus, 2016.gada 16.septembrī bija publicēti 238 prakšu sludinājumi. Lai apmierinātu jauniešu pieprasījumu pēc prakses vietām, sludinājumu skaitam būtu jāpieaug divkārt.

Lai motivētu darba devējus piedāvāt jauniešiem prakses vietas, LDDK Gada balvas nominācijas šogad tiks papildinātas ar jaunu nomināciju un pirmo reizi pasniegta balva “Labākais prakses devējs”. Balva tiks pasniegta svinīgā pasākumā 16.novembrī, pieteikšanās 2016.gada LDDK Gada balvai visās nominācijās sākusies 13.septembrī.

Visi minētie pasākumi vērsti uz ciešāku profesionālās izglītības un darba vides sasaisti un profesionālās kvalitātes un prestiža veicināšanu. Tomēr vēl joprojām plašā sabiedrībā trūkst gan izpratnes par mūsdienīgas profesionālās izglītības būtisko atšķirību no iepriekšējās sistēmas, gan nereti arī informācijas par šīs izglītības ieguves formas plašajām iespējām gan karjeras veidošanā, gan izglītības turpināšanā. Līdz ar to ir jāstiprina profesionālās izglītības prestižs kopumā, tā vairojot arī darba vidē balstītu mācību pievilcību.

2. Kampanas mērķi

- A. Veicināt profesionālās izglītības prestiža un atpazīstamības pieaugumu Latvijā.
- B. Veidot plašākā sabiedrībā izpratni par DVB mācību procesa būtību.
- C. Popularizēt noteiktām mērķa grupām DVB mācības kā profesionālās izglītības ieguves formu.

3. Kampanas mērķauditorija

Kampanai ir vairākas mērķa grupas – primārās un sekundārās. Katrai no tām jāplāno, jāizstrādā un jāīsteno aktivitātes atbilstoši specifiskajiem mērķiem.

Mērķa grupas (MG) un atbilstošie mērķi:

MG 1 (primārā): darba devēji (uzņēmēji)

⁸ <http://likumi.lv/ta/id/283736-darbibas-programmas-izaugsme-un-nodarbinatiba-8-5-1-specifiska-atbalsta-merka-palielinat-kvalificetu-profesionalas-izglitibas-i>

- a. Parādot ieguvumus darba devējiem, panākt lielāku uzņēmumu iesaisti profesionālajā izglītībā – prakšu piedāvāšanā un darba vidē balstītās mācībās, lai apmācītu kvalificētu darbaspēku atbilstoši uzņēmumu vajadzībām.
- b. Darba devēju vidū popularizēt iespēju saņemt finansiālu (ES fondu) atbalstu par prakšu un/vai darba vidē balstītu mācību piedāvāšanu.
- c. Nodrošināt pozitīvu publicitāti darba devējiem, kuri atbalsta minētās mācību formas.

MG 2 (primārā): jaunieši, t.sk. krievvalodīgie

- **6.-9.klašu skolēni kā centrālā mērķa grupa pārdomātas karjeras izvēles kontekstā**
- **10.-12.klašu skolēni un vidējās vispārējās izglītības iestāžu beidzēji, kuri neturpina mācības**
 - a. Popularizēt profesionālo izglītību kā alternatīvu vispārējai izglītībai vai kā tālākās izglītības iespēju pēc vidējās vispārējās izglītības iegūšanas.
 - b. Piesaistīt mērķa grupas uzmanību un palīdzēt izdarīt pārdomātu izvēli par labu profesionālajai karjerai un darba tirgū pieprasītai profesijai.
 - c. Popularizēt iespēju mācīties reālā darba vidē kopā ar profesionāļiem nozarē prakšu un darba vidē balstītu mācību laikā.
 - d. Parādīt materiālos ieguvumus, ko sniedz iespēja jau studiju gados sākt pelnīt un kļūt patstāvīgiem.

MG 3 (sekundārā): ģimenes un sabiedrība kopumā

- a. Panākt, ka arī jauniešu ģimenes locekļi uztver profesionālo izglītību kā labu alternatīvu vidējai vispārējai izglītībai vai pēc tās ieguves.
- b. Veidot izpratni, ka arī kvalitatīva profesionālā vidējā izglītība sniedz iespēju ne vien strādāt darba tirgū pieprasītā profesijā, bet ir arī iespēja turpināt izglītību koledžā vai augstskolā.
- c. Pieaugušo auditorija sāk precīzāk apzināties profesionālās izglītības iestāžu jauno lomu izglītības un nodarbinātības jomā vietējā un reģionālā kontekstā.

4. Kampaņas īstenošanas laiks

Kampaņa tiek īstenota laikā no 2016.gada novembra līdz 2017.gada februārim. Kampaņas aktivitāšu posmi un laika grafiks:

- 2016.gada 1.novembris - 15.novembris – kampaņas un tās materiālu sagatavošana (2 nedēļas);
- 2016.gada 16.novembris - 2017.gada 15.februāris – kampaņas norise (12 nedēļas), kampaņas aktivitātes pakārtojot diviem nozarei nozīmīgiem notikumiem:
 - kampaņas kulminācija 2016.gada decembrī Eiropas profesionālās izglītības nedēļas *The European Vocational Skills week*⁹ (turpmāk - VET week ietvaros (2016.gada 5.-11.decembris);
 - kampaņas norises aktivitāšu noslēgums 2016.gada janvāra beigās, kad WBL Balt projekta ietvaros plānota starptautiska konference Rīgā (provizoriski 2017.gada 25.janvāris), kuras ietvaros notiks labās prakses piemēru konkursa uzvarētāju apbalvošana.
- 2017.gada 16.-24.februāris – kampaņas izvērtējums, atskaites sagatavošana un iesniegšana (2 nedēļas).

⁹ Vairāk informācijas: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=88&eventsId=1125>

Ņemot vērā kampaņas aktivitāšu piesaisti diviem nozīmīgiem starptautiskiem notikumiem, kampaņas laika grafikam nav tikai rekomendējošs raksturs.

5. Darba uzdevums

- 5.1. Izstrādāt kampaņas stratēģiju un taktiku, nosakot fokusētas aktivitātes, tēmas un vēstījumus, kas spēj sasniegt kampaņas mērķus.
- 5.2. Izstrādāt īsu, uzrunājošu, precīzu kampaņas saukli, kas saskaņots ar kampaņa mērķiem un galvenajiem vēstījumiem.
- 5.3. Kampaņas mērķauditorijas piesaistei Eiropas profesionālās nedēļas pasākumu ietvaros interneta resursos izmantot The European Vocational Skills Week vizuālo identitāti. t.sk. baneri¹⁰.
- 5.4. Izstrādāt galvenos vēstījumus katrai mērķgrupai, kam ir potenciāls uzrunāt kampaņas primāro un sekundāro mērķauditoriju, integrējot vēstījumus kopējā kampaņas stratēģijā.
- 5.5. Sagatavot aktivitāšu plānu (mediju plānu) un laika grafiku, iekļaujot tajā visos kampaņas posmos veicamās darbības, bet fokusējoties uz detalizētām un saskaņotām kampaņas īstenošanas posma aktivitātēm. Kampaņas aktivitātes jāsaņā ar tehniskās specifikācijas 4.punktā minētajiem trīs lielajiem notikumiem, paredzot atbalstošas kampaņas aktivitātes.
- 5.6. Aktivitātes jāplāno tā, lai tās būtu vērstas uz mērķgrupu iesaisti kampaņas norisē.
- 5.7. Kampaņas mediju attiecības jāveido, ievērojot katras mērķa grupas mediju lietošana paradumus, ņemot vērā nosacījumu, ka jaunieši praktiski nelieto tradicionālos medijus. Tā kā kampaņai jāaptver gan profesionālās izglītības iestādes, gan darba devēji visos Latvijas reģionos, būtisks komunikācijas kanāls ir reģionālie mediji.
- 5.8. Sociālo tīklu komunikācijā pasūtītājs sniegs atbalstu informācijas izvietojšanai gan savos, gan partneru resursos: LDDK, IZM, profesionālo izglītības iestāžu kontos un profilos (arī mājaslapās); kampaņas vajadzībām paredzēta arī jaunu profilu un/vai kontu izveide. To saturiskā uzturēšana pilnībā nododama izpildītājam.
- 5.9. Publicitātes materiālu sagatavošana, t.sk. digitālā formātā, t.sk. infografikas. Izpildītājs nodrošina gan saturu, gan dizaina izstrādi.
- 5.10. Labās prakses piemēru konkursa koncepta, tostarp nolikuma, izstrāde, saskaņošana ar IZM un LDDK, kā arī konkursa norises nodrošināšana un uzvarētāju apbalvošanas 2016.gada janvārī WBL Balt projekta starptautiskās konferences ietvaros.
- 5.11. Kampaņas vizuālā identitāte. Kampaņas materiāli tiek sagatavoti, ievērojot pasūtītāja, kampaņas finansētāju un tās īstenošanā iesaistīto organizāciju vizuālo identitāti. Organizāciju logo, ievērojot grafiskā standarta prasības, izvietojami preses relizēs, infografikās, baneros, videomateriālos, interneta resursos u.c. kampaņas materiālos, kur tas iespējams. Informatīvajos materiālos obligāti

¹⁰ Pieejams <https://ec.europa.eu/epale/en/content/european-vocational-skills-week>

iekļaujami IZM, LDDK, un ES WBL Balt projekta logo un atsauce uz projekta nosaukumu, kā arī finansējuma avotu.

5.12. Ieteicamās aktivitātes:

- profesionālās izglītības iestāžu audzēkņu darbu virtuālā fotoizstāde (tematika veltīta nozarei, apgūstamajai profesijai un to raksturo);
- testi, konkursi jauniešiem kādā no sociālajiem tīkliem, kas piesaista mērķauditorijas uzmanību un aktivizē to (paredzot balvas), t.sk. konkurss “Es lepojos ar ...”
- pasākumi (piem., tikšanās ar darba devējiem, vizītes PIKC, diskusijas, flešmobi u.c.) jauniešiem;
- pasākumi darba devējiem;
- profesionālās izglītības iestāžu iesaiste VET week nedēļas aktivitātēs, šo aktivitāšu popularizēšana;
- publiska virtuālā VET week nedēļas kalendāra sagatavošana un saturiskā uzturēšana IZM mājaslapā www.izm.gov.lv;
- labās prakses piemēru un veiksmes stāstu videoversiju izveide un izmantošana kampaņas aktivitātēs, paredzot to izvietojamas iespējas interneta resursos; veiksmes stāstu veidošanā izmantojami jau LDDK apkopotie materiāli, kas papildināmi arī ar citiem materiāliem, kas var būt noderīgi kampaņas mērķu sasniegšanā;
- pasākumi medijiem, t.sk. preses konferences, brīfingi, preses relīzes u.c.

5.13. Komunikācijā izmantojamais ieteicamais saturs: nozaru, izglītības iestāžu vēsture, tradīcijas, veiksmes stāsti, labās prakses piemēri, nozaru profesionāļu karjeras sasniegumi izglītības, praktiskās profesionālās darbības u.c. jomās (vēlams, piesaistot sabiedrībā populārus cilvēkus), prakses stāsti dažādos formātos, t.sk. video stāstu versijā gan no jauniešu, gan darba devēju skata punkta. Komunikācijā nav izmantojami tādi jēdzieni kā “meistars”, “māceklis”, “amats” u.tml., kas saskaņā ar Likumu par amatniecību¹¹ attiecināmi uz citu profesionālās darbības novirzienu – amatizglītību un amatniecību.

5.14. Kampaņas partneri/ iesaistītās organizācijas:

- IZM
- LDDK
- Valsts izglītības satura centrs
- Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība
- 12 nozaru ekspertu padomes (<http://www.nozaruekspertupadomes.lv/>), kuru darbību koordinē LDDK un Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome (LOSP).
- darba devēji
- profesionālās izglītības iestādes, t.sk. PIKC, t.sk. koledžas, kuras īsteno vidējās profesionālās izglītības programmas

5.15. Citi nosacījumi:

¹¹ Pieejams http://www.lak.lv/uploads/filedir/Likums_Amatn.pdf

5.15.1. Gan informatīvie materiāli, gan aktivitātes un iespējamās korekcijas ir saskaņojamas ar pasūtītāju un izmantojami tikai pēc pasūtītāja akceptēšanas.

5.15.2. Ir jāparedz pasākumu u.c. aktivitāšu dokumentēšana (fotogrāfa pakalpojumi, foto vai video materiālu sagatavošana). Materiāli pēc kampaņas nododami pasūtītājam to tālākai izmantošanai un popularizēšanai, kampaņas laikā tos ir iespējams izmantot arī citiem kampaņas aktivitātēs iesaistītajiem partneriem.

6. Sasniedzamais rezultāts un kampaņas novērtējums

Sasniedzamos rezultātus raksturo kvantitatīvie un kvalitatīvie rādītāji, kas ilustrē kampaņas mērķu sasniegšanu, t.sk. nozares iesaistes rādītāji (cik darba devēji, izglītības iestādes, kurās aktivitātēs ir iesaistījušies), vakanču piedāvājumu pieaugums portālā www.prakse.lv, interneta resursu apmeklētības rādītāji, sociālo tīklu skatījumu skaits un sekotāju skaita dinamika, publicitātes rādītāji, t.s. publicitāte reģionos, mediju kvantitatīvā un kvalitatīvā analīze.

Kampaņas noslēgumā veicama neliela kampaņas aktivitātēs iesaistīto jauniešu un darba devēju aptauja, lai noskaidrotu viņu viedokli par kampaņas norisi un iegūtu vērtējumu, jauniešu un darba devēju viedokļu kopsavilkums iesniedzams pasūtītājam. Aptaujas jautājumi pirms aptaujas veikšanas saskaņojami ar pasūtītāju.

7. Atskaites iesniegšana un pakalpojumu apmaksas nosacījumi

Izpildītājs sagatavo atskaiti un iesniedz pasūtītājam izvērtēšanai un saskaņošanai. Atskaitē tiek iekļauts kopsavilkums par īstenotajām aktivitātēm, dati par informatīvo materiālu izplatīšanu/ izvietošanu, publicitātes rādītāji un novērtējums, informācija par organizētajiem pasākumiem un to dalībnieku skaitu un pārstāvniecību, jauniešu aptaujas rezultāti. Pēc atskaites apstiprināšanas un pieņemšanas – nodošanas akta parakstīšanas pakalpojumu apmaksa tiek veikta atbilstoši līgumā paredzētajiem nosacījumiem.